

Çocuk Prosoyallik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuk Prosoyallik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18777>

Özet

Çocuk Prososyallik Ölçeği, çocukların bakalarına yönelik yardım etme, paylama ve destek olma gibi prososyal davranış eylemlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikolojik bir araçtır. Ölçek, Burcu Bağcı ve Aysun Öztürk-Samur tarafından 2016 yılında gerçekleştirilen bir uyarlama çalışması ile Türk kültürüne kazandırılmıştır. 22 maddeden oluşan bu ölçek, 7 farklı alt boyut üzerinden çocuklardaki prososyal yapıyı değerlendirilmektedir.

Ölçek, sosyal gelişim ve eğitim psikolojisi alanlarında, çocukların sosyal yeterliliklerini ve duygusal kapasitelerini belirlemek, ayrıca prososyal davranışları destekleyici müdahale programlarının etkinliğini ölçmek için kullanılmaktadır. Değerlendirme, 7'li **Likert** tipi derecelendirme formatı ile gerçekleştirilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Prososyal davranış, Çocuk, Psikolojik ölçek, **Uyarlama**, Yardım etme, Empati, Likert ölçeği.

Yazarlar

Burcu Bağcı, Aysun Öztürk-Samur.

Amaç

Çocuk Prososyallik Ölçeği'nin temel amacı, okul çağı çocuklarının farklı sosyal bağlamlarda sergilediği **prososyal** davranışları objektif ve sistematik bir biçimde ölçmektir. Ölçek, orijinal formunun Türk kültürüne adaptasyonu (uyarlaması) yoluyla, Türkiye'deki çocuk popülasyonunun prososyal eylemlerini geçerli ve güvenilir bir şekilde değerlendirmeyi hedeflemiştir.

Bu araç, çocukların sosyal etkileşimlerdeki yeterliliklerini, özellikle bakalarının duygusal ihtiyaçlarına tepki verme ve onlara yardımcı olma kapasitelerini belirlemede kritik bir rol oynamaktadır. Elde edilen sonuçlar, çocukların sosyal-duygusal öğrenme (SEL) ihtiyaçlarına yönelik eğitimel stratejiler geliştirmek için temel veri sağlamaktadır.

Yapı

Ölçek, temel olarak psikolojideki **prososyal** davranış yapılarını ölçmektedir. Prososyal davranış, dikkardan herhangi bir ödül beklemeden bakalarına fayda sağlama niyetiyle gerçekleştirilen eylemleri kapsar. Bu yapı, bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenleri içerir ve Çocuk Prososyallik Ölçeği bu yapıyı çok boyutlu olarak ele alır.

Ölçeğin faktör analizi sonucunda ortaya çıkan 7 alt boyutu (Rahatlatma, Yardım Etme,

Paylaşmak, Gönüllülük, Dahil Etme, Birlikçilik, Empati), prososyal davranışın farklı tezahürlerini temsil eder. Bu alt boyutlar, çocukların hem aktif yardım etme eylemlerini hem de empati gibi temel duygusal süreçlerini ayrı ayrı inceleme olanağı sunar.

Geçerlik

Çocuk Prososyallik Ölçeği'nin **geçerlik** çalışmaları, Başcı ve Öztürk-Samur (2016) tarafından yayınlanan uyarlama çalışmasında detaylandırılmıştır. Yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmış ve ölçeğin teorik olarak öngörülen 7 faktörlü yapısının Türk örnekleminde korunduğu gösterilmiştir. Bu bulgular, ölçeğin gerçekten de ölçmeyi amaçladığı prososyal yapıyı ölçtüğünü desteklemektedir.

Ayrıca, geçerlik çalışmaları kapsamında, ölçeğin benzer veya zıt yapılarla olan ilişkileri incelenerek ölçüt bağıntıları geçerlik kanıtları da sunulmuştur. Bu psikometrik analizler, ölçeğin bilimsel araştırmalarda ve uygulamalarda kullanılabilirliğini sağlamlaştırmıştır.

Güvenirlik

Ölçeğin **güvenirlik** analizleri, uyarlama çalışmasında iç tutarlılık yöntemi kullanılarak rapor edilmiştir. İç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa değerleri), ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Elde edilen yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçeğin genel puanının ve alt boyut puanlarının kararlı ve güvenilir olduğunu kanıtlamaktadır.

Bu güvenilirlik bulguları, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı örneklerde uygulandığında benzer sonuçlar üreteceği beklentisini desteklemektedir, bu da ölçeğin araştırmalarda tekrarlanabilir sonuçlar elde etmesi açısından önem taşımaktadır.

Faktör Analizi

Çocuk Prososyallik Ölçeği'nin yapısal geçerliliğini incelemek amacıyla yapılan faktör analizi, ölçeğin toplam 22 maddesinin 7 ayrı alt boyutta toplandığını göstermiştir. Bu 7 faktörlü yapı, ölçeğin çok boyutlu doğasını yansıtmaktadır ve her bir faktör, prososyal davranışın spesifik bir yönünü (örneğin, Gönüllülük veya **Empati**) temsil etmektedir.

Faktör yükleri ve faktörler arasındaki ilişkiler, ölçeğin teorik çerçevesiyle uyumlu bulunmuştur. Bu ayrımlı faktör yapıları, araştırmacılara sadece genel bir prososyal puan yerine, çocukların hangi prososyal alanlarda daha güçlü veya zayıf olduğunu belirleme esnekliğini sunmaktadır.

Araç

Test Type: Uyarlama

Format: 22 madde, 7 alt boyutlu yap?

Language Available: Türkçe

Population Group: Çocuklar

Age Group: Okul ça?? çocuklar? (Ya? aral??? spesifik olarak belirtilmemi?tir).

Population Details: Ölçe?in geçerlik ve güvenilirlik çal??mas? Türkiye'deki üniversite ö?rencileri ve ebeveynleri taraf?ndan de?erlendirilen çocuk popülasyonu üzerinde gerçekleştirilmi?tir.

Test Methodology: 7'li **Likert** tipi derecelendirme sistemi kullan?lm??t?r. Derecelendirme aral??? "1= hiçbir zaman" ile "7= her zaman" aras?nda de?ilmektedir. Yüksek puanlar, ilgili prososyal davran???n daha s?k sergilendi?ini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal geli?im, Davran??sal ölçüm, Psikometrik özellikler, Okul ça??, ??birlikçilik, Empati.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar Burcu Ba?c? için: burcu.bagci.09@hotmail.com

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Çocuk Prososyallik Ölçe?i'nin geçerlik ve güvenilirlik çal??mas? **2016** y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in akademik ve ticari amaçlı? kullan?m? için sorumlu yazar Burcu Ba?c? ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Kullan?m izinleri ve olası ücretler, yazar?n bireysel takdirine ba?lıd?r.

Kaynaklar

Ba?c?, B. ve Öztürk-Samur, A. (2016). Çocuk ve Yeti?kin Prososyallik Ölçeklerinin geçerlik güvenilirlik çal??mas?. *Ahi Evran Üniversitesi K?r?ehir E?itim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 59-79.

Makalenin orijinaline bu ba?lantıdan ula??labilir: kefad.ahievran.edu.tr

The original PDF can be downloaded here: cocuk-prososyallik-olcegi-toad.pdf

Çocuk Prosoyallik Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplam 22 madde ve 7 alt boyuttan olu?maktadır. Alt boyutlar ?unlard?:

Rahlatma:

Yard?m Etme:

Payla?mak:

Gönüllülük:

Dahil Etme:

??birlikçilik:

Empati:

ARABPSYCHOLOGY.COM